

У намери да се о важним темама из српског политичког живота отворено и одговорно говори у јавности Београдски културни клуб и Историјски пројекат Сребреница организовали су трибину *Слободни избори – под принудом?* посвећену недавно одржаним локалним изборима на територији Косова и Метохије, под правним оквиром самопрокламоване Републике Косова. Трибина је одржана у Београду, у Змај Јовиној улици, број 15. Циљ организатора трибине био је да се публици презентују мишљења истакнутих јавних радника о смислу избора одржаних на Косову и Метохији (посебно у севернокосовским општинама), косовској политици српских власти устоличених претходне године и на крају да се чују непосредна искуства људи који су током напетих изборних дана боравили међу Србима на Косову и Метохији. Трибину су и уме

Сте

фан Каргановић

и

Милош Милојевић

.



Први међу говорницима је био потпредседник Републике Српске професор **Емил Влајки**. Влајки је у опсежном и садржајном излагању изнео своје виђење политике коју је Србија водила према Косову и Метохији претходних више деценија. Влајки је неодлучан ко би се могао означити као кривац за тешак положај Срба на КиМ и тешком стању српске косовске политике. По његовом мишљењу, ниједан режим који је владао Србијом претходних неколико деценија није водио одговарајућу политику према Косову и Метохији, али се не може таколе назвати да је одустајао од тих интереса – сваки издаје и пораза распламсава се међу политичким противницима претходних више деценија без могућности да се ова одговорност јасно одмери. Ипак, према Влајкијевом мишљењу особито велику одговорност сноси политичка елита која је Србијом завладала после

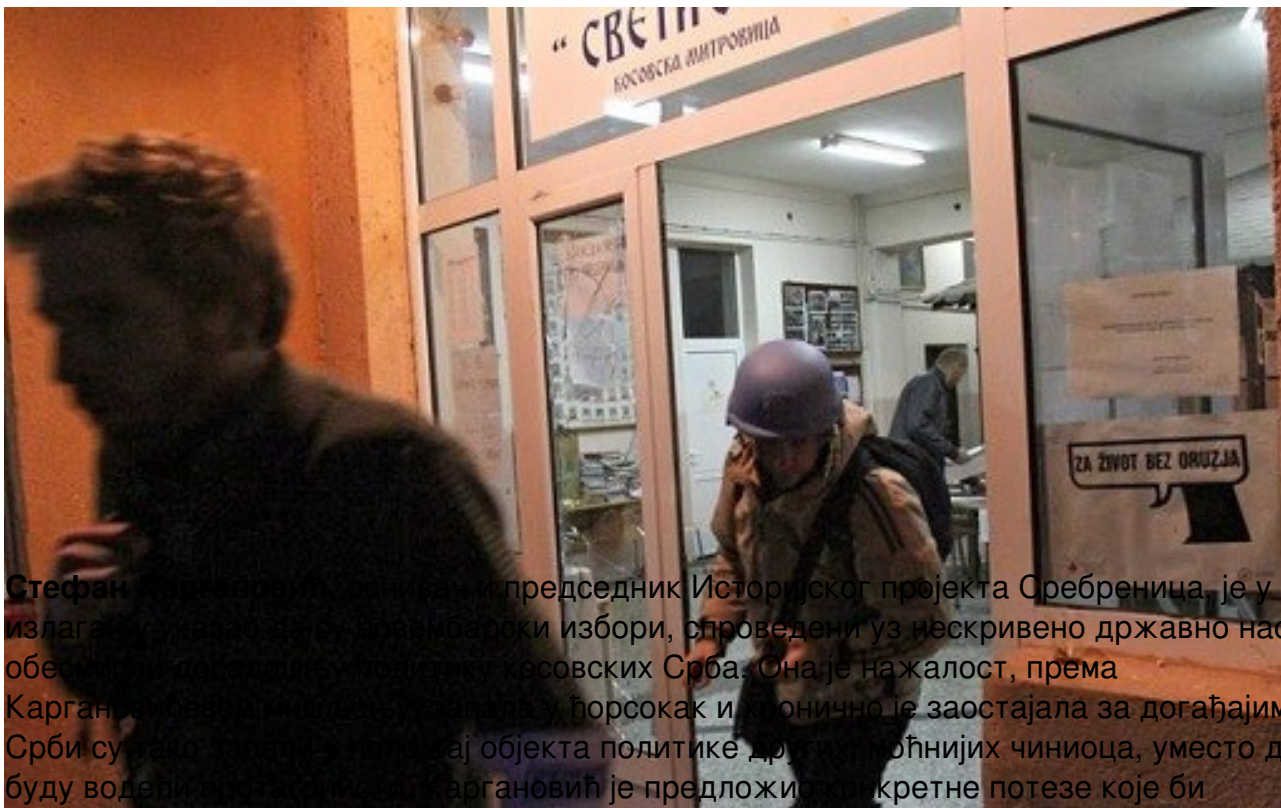
## „Слободни избори“ на Косову – под принудом Београда

Пише: Милош Милојевић  
среда, 25 децембар 2013 16:38

---

октобра 2000. године и која је истицањем да се за територијални интегритет Србије неће борити ни на који начин осим мирољубивим средствима практично признала насилну сецесију дела своје територије. Смештајући косовску политику у шири геополитички контекст Влајки је указао да су прилике изузетно тешке и да је шанса да се нешто промени у садашњим приликама изузетно мала. За Влајкија Русија има прворазредан значај у даљем српском политичком развоју.

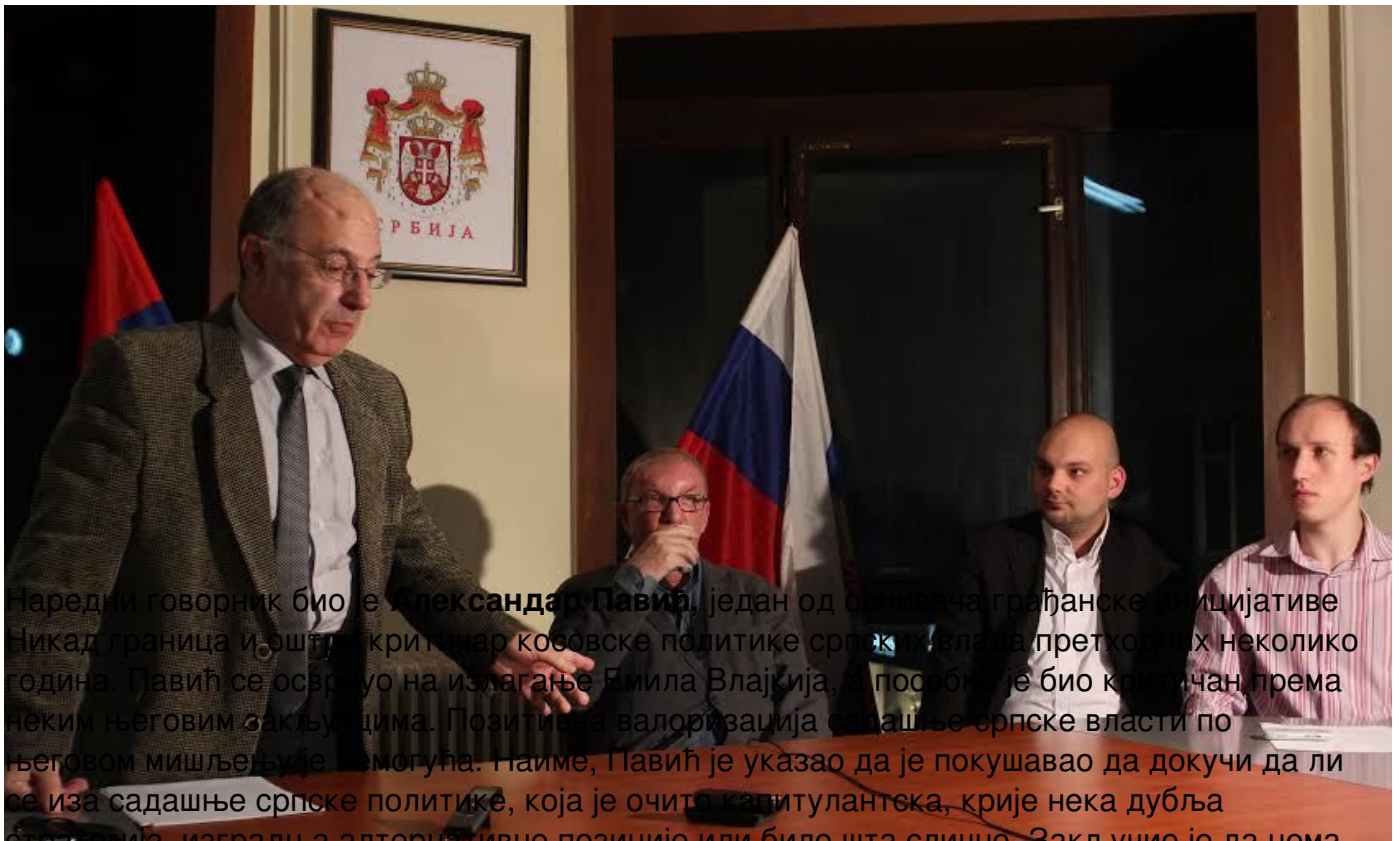
У изузетно провокативном другом делу излагања Влајки је указао да, пошто је Србија направила велике уступке у својој косовској политици претходних година, Русија нема могућности да у садашњим приликама озбиљније помогне Србији у повратку њеног територијалног суверенитета. Према његовим сазнањима, део српске владајуће политичке елите склон сарадњи са Русијом постигао је са одговорним факторима ове земље договор да Русија гарантује територијални интегритет остатка Србије, подразумевајући да се Србија неће придруживати НАТО пакту. Влајки је закључио да је проруски оријентисани део српске политичке елите на правом путу јер Русија може да има прворазредан интерес да подржи Србију у њеном свеукупном развоју али да се у овој геополитичкој ситуацији не може ништа урадити да би Космет био враћен.



Стефан Каргановић, председник Историјског пројекта Сребреница, је у свом излагању указао да су београдски избори, спроведени уз нескривено државно насиље, обележили крај епохе независности косовских Срба. Она је нажалост, према Каргановићу, у српској политици у њорсокак и суштинично је заостајала за догађајима. Срби су били само најобјекта политике државних моћнијих чиниоца, уместо да буду воденици политичких промена. Каргановић је предложио искретне потезе које би севернокосовски Срби требали да предузму како би се вратили у центар дешавања. Досадашњу политику косовских Срба Каргановић је оценио као пасивну и некохерентну. Као замену предложио је да је потребно да Срби одлучно иступе и користећи се сличним правним образложењима као раније Албанци прогласе независност, иступе из етничке

Пише: Милош Милојевић  
среда, 25 децембар 2013 16:38

самоизолације и позову да им се у том подухвату придруже сви становници Косова и Метохије, независно од етничке и верске припадности, који желе да живе у нормалном правном поретку. Каргановић сматра да би међународној заједници било јако тешко да игнорише овакав потез јер је сличну акцију косовских Албанаца свесрдно подржала и помагала, покушавајући чак и да сецесионистички акт уклопи у прихватљиву правну форму. Ослањајући се на одлуку Међународног суда у Хагу Срби треба да искористе ову ситуацију у своју корист. Према Каргановићевим речима: *то није коначно решење, али је довољно драстично да би ресетовало политичку ситуацију у неопходној мери да Русији пружи могућност да се опет ангажује, али на новој основи*. Другим речима, садашња српска политика према Косову и Метохији је таква да Русија нема разлога да ризикује свој међународни престиж учествујући у једном врло сумњивом подухвату, који је у колизији са досадашњом и српском и руском косовском политиком.



Наредни говорник био је Александар Павић, један од оснивача грађанске иницијативе Никад граница и оштар критичар косовске политике српских власти претходних неколико година. Павић се осврнуо на излагање Била Влајића, а посебно је био критичан према неким његовим закључцима. Позитивна валоризација садашње српске власти по његовом мишљењу је немогућа. Наиме, Павић је указао да је покушавао да докучи да ли се иза садашње српске политике, која је очито капитулантска, крије нека дубља стратегија, изградња алтернативне позиције или било шта слично. Закључио је да нема никаквог основа да се верује да српске власти воде двоструку политику према Косову и Метохији – да с једне стране јавно праве уступке док са друге праве одступницу са које би евентуално заштитили српске националне интересе. Напротив, Павић сматра да је политика ове Владе отворено капитулантска. Издаја садашњих власти, без задршке истиче, посебно је тешка јер су њихови потези потпуно супротни политици коју су прокламовали када су тражили подршку бирача. Указао је да је политика косовских Срба одлучна и да јавна активност, каква је између осталог и одржана трибина, треба да доведе до тога да власти не смеју да отворено признају независност Косова и Метохије и да увек, чинећи чак и тешке, дефетистичке уступке, јавно ипак говоре како

то што чине није формално признавање косовске независности и како им не пада на памет да тако нешто ураде.



После Павићевог излагања публика је имала прилику да постави неколико питања Емилу Влајкију који није могао да је задржи до краја програма. У отвореном дијалогу Влајки је говорио о мањкавостима српске косовске политике, руско-косовским односима и њиховој перспективи и ситуацији у Републици Српској и њеном односу према Косову. Други део трибине уследио је након кратке паузе и његов централни део био је пројекција делова филма о изборима на северу Косова у новембру ове године. Филм припремају новинар **М**

**иодраг Зарковић**

, историчар

**Сергеј Белоус**

и сниматељ

**Немана Трчић.**

Публици су приказани делови филма у трајању од око пола сата. Филм упечатљиво приказује генезу косовске политике садашњих властодржаца – од тобожњег бескомпромисног патриотизма до капитулантства који се приказује као морални императив. Упечатљиве филмске сцене тешко је укратко пренети. Неке су готово трагикомичне: када Оливер Ивановић доводи у питање и сам смисао позивања на легитимитет у садашњим српским политичким приликама. Када једна таква реч за учесника у политичком животу нема никакво значење можемо се запитати да ли је све у реду са темељима таквог система? Или убеђивање са средовечном госпођом испред бирачког места која је у почетку одлучна да гласа надајући се да ће неко од њене деце бити запослено. И поред очито великих очекивања ипак на крају одустаје од учествовања на изборима! Сцене из филма јасно показују да су методе којима су се користили српски активисти биле мирољубиве, а да су квалификације ових људи као криминалаца и хулигана најбезобзирнија пропаганда. Љупки осмех Александра Вулина како се рукује са косовским полицајцима сигурно нећете заборавити. Вулин није пропустио да косовским полицајцима пожели „срећан рад“ а по налогу шефа Александра Вучића није пропустио да припрети да ће завести ред у Северној Косовској Митровици за 45 минута. Мислим да је овај летимични преглед сасвим довољан да са пуно наде

ишчекујемо завршетак и објављивање овог прворазредног документарног остварења.



По пројекцији филма присуствима су се обратили његови аутори: Александар Павић, Сергеј Белоус, историчар из Харкова у Украјини који сваког пет година бави историјом косовског питања и Миодраг Зарковић. **Зарковић** је истакао да са правног становишта Србију са Косовом и Метохијом повезује нит коју чине Резолуција 1244 и Устав Републике Србије али да је са националног становишта та веза далеко јача. Зарковић је сликовито објаснио:

*У животном смислу ми имамо не нит, имамо дебло, имамо „далеководе“. То је народ, пре свега из четири северне Општине, који нераскидиво везује Косово за Србију. Ако се званични Београд оглуши о то, то је злочин над злочинима*

. Зарковић сматра да су овакви јавни догађаји неопходни како би се раскринкало каквим су се насилничким мерама користиле власти да спроведу тобожње изборе у четири севернокосовске општине и како би се премостила жестока медијска блокада којом је изложено патриотско јавно мњење.

Историчар **Сергеј Белоус** је покушао да расветли ситуацију на Косову и Метохији са становишта једног Руса из Украјине. Према његовом мишљењу у Србији, када је реч о косовској политици посебно, он се нашао суочен са бројним парадоксима. Белоус је указао да је међу Србима видео мало слоге и спремности на заједнички мукотрпан труд и да се озбиљним подухватима приступа тек када ситуација постане безизгледна. Белоус се осврнуо и на историју косовског конфликта указујући да су Албанци водили промишљенију политику на дуге стазе и да су се користили различитим методама како би ојачали своје позиције међу политичком елитом на Западу. На српској страни су правда и истина и они се сложни морају изборити за остварење својих интереса, закључио је Белоус.

Можемо закључити да је трибина била одлично посећена и да је једна прворазредна тема осветљена са неколико различитих перспектива. Својеврсни државни терор спроведен на северу Косова и Метохије је документован и презентован што путем видео записа што преко излагања очевидаца. Тема избора одржаних на Косову и Метохији још није затворена, да не говоримо о самом косовком питању које се, свидело се то неком или не, и даље налази у самој сржи борбе за српске националне интересе.